

© De Tijdstroom uitgeverij, 2018. De auteursrechten der afzonderlijke bijdragen berusten bij de auteurs.
Omslagontwerp: Cees Brake bno, Enschede.
Het omslag is gebaseerd op het schilderij 'Techniek en geneeskunde' van Bas Sebus.
Basisontwerp binnenwerk: Martin Majoor.

De Tijdstroom uitgeverij BV, Postbus 775, 3500 AT Utrecht
Internet: www.tijdstroom.nl
E-mail: info@tijdstroom.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaardt auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 17b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp.

Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

ISBN 978 90 5898 321 3
NUR 870

Inhoud

Inleiding Arko Oderwald, Koos Neuvel en Abel Thijs	9
Diagnose	
Niets is wat het lijkt, Thomas Mann en de dubbelzinnigheid van de diagnostiek, Arko Oderwald & Abel Thijs	15
<i>Lichamelijk onderzoek, Thomas Mann</i>	27
Nodeloze ongerustheid, De valse beloften van diagnostiek, Joost Zaat	33
Met lekkende waterpistooltjes schieten op een vlammenzee, Over diagnostiek en behandeling bij dementie, Koos Neuvel	41
Goed in de gaten gehouden, De kracht van de medische blik, Josephine Stoffels	53
<i>In gesprek met de dokter, Hermann Hesse</i>	63
Zeg Dokter..., Ingrid E. Noppen	67
Des poedels kern, Robert Oosterhuis	68
Thoraxfoto, Nanny Luijsterburg	69
Therapie	
Blokkades opruimen, Mesmer en de kracht van het dierlijk magnetisme, Koos Neuvel	73
Weg van de afstandelijkheid, Bijzondere gesprekstechnieken in <i>Nietzsches tranen</i> , Christel Grimbergen & Christelle van der Meer	87
Schoonheid en destructie ineen, Marie Curie en de ontdekking van radium, Caroline de Pater	101

Een wonderere wereld	6
Hoe zorg je voor de gezondheidszorg?, Berichten uit het begin van de chirurgie in <i>The Knick</i> , Gawie Keyser	109
Een wereld waar je geen weet van hebt, Hoe microscopie angst aanjaagt, Frits Boer	117
De verlossing van pijn, Nut en nadeel van verdoving, Henriëtte van der Horst	123
Een ruitenwiser in de hersenen, Over de gruwelen van lobotomie, Wouter van Ewijk	131
Hoogstandjes van hoorapparaten, Over kwellingen en buitenkansen bij doofheid, Dorly Deeg	139
De patiënt als haperende machine, Het blinde vertrouwen in medische techniek, Ignace Schretlen	147
Een pil als antwoord, Over antidepressiva in <i>Kikker gaat fietsen</i> , Anne-Fleur van der Meer	157
Een daad van menselijkheid, De omstrede betrokkenheid van artsen bij de doodstraf, Wouter Schrover	165
Cryocyclus, Cora de Vos	174
Space Oddity, Joseline Bakx	175
Reductie, Onno-Sven Tromp	176
IC, Barbara Lampe	177
Verbonden, Joseline Bakx	178
Zandbed, Gerard Scharn	179
Grote Gevelde Beer, André Degen	180

Inhoud	7
Prognose	
Het monster en Frankenstein, 200 jaar alive and kicking, Jan Kardaun	183
Verlost van de last van de menselijkheid, Over <i>Nulpunt</i> van Don DeLillo, Henk Maassen	191
Hoe het buitengewone het gewone wordt, Over klonen en orgaandonatie in <i>Never Let Me Go</i> , Alistair Niemeijer & Inge van Nistelrooij	201
Opgelet! Leven kan tot de dood leiden, Over gezondheidschips en de straf op afwijkend gedrag, Arko Oderwald & Astrid Vellinga	211
Besproken werken	219
Verantwoording	221
Medewerkers aan dit boek	223
Namenregister	225
Zakenregister	227